

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Затверджено на засіданні кафедри
«Філософії та соціології» прот.
№ 1 від 29 серпня 2024 р.

Затверджено на засіданні
ННЦГО прот. № 1 від 29
серпня 2024 р.

СИЛАБУС

РЕЛІГІЄЗНАВСТВО

Семестр та рік навчання I-II семестр 2024-2025

Лекції та практичні заняття відповідно до розкладу <http://rasp.kart.edu.ua>

Команда викладачів:

Лектори:

Загрійчук Іван Дмитрович (доктор філософських наук, професор),

Контакти: +38 (057) 730-10-92, e-mail: zagrijchuk@kart.edu.ua

Толстов Іван Вікторович (кандидат філософських наук, доцент)

Контакти: +38 (097) 53 47 031; e-mail: tolstov@kart.edu.ua

Додаткові інформаційні матеріали: <http://metod.kart.edu.ua>

Освітній рівень перший (бакалавр)

Спеціальність: 275 – «Транспортні технології (на залізничному транспорті)»

Освітня програма: Організація перевезень і управління на транспорті

Освітня програма: Митний контроль на транспорті (залізничний транспорт)

Освітня програма: Організація міжнародних перевезень

Освітня програма: Транспортний сервіс та логістика

Освітня програма: Організація правової та експедиторської діяльності

Спеціальність: 263 – «Цивільна безпека»

Освітня програма: Безпека та охорона праці на залізничному транспорті

Чому важливий і які результати є метою навчального курсу з дисципліни «Релігієзнавство»?

«Якщо було б твердо доведено, що Бога не існує, то не існувало би і релігії. Втім, якщо б існували чіткі докази, що Бог існує, релігії теж не було б...» Урсула Ле Гуїн, письменниця.

Що таке релігія? Що таке віра? Як релігійні уявлення змінювалися впродовж віків? Скільки релігій існують у світі зараз? Чим відрізняється православ'я від католицизму? У що вірять адепти Чорного Дракона? Всі ці та багато інших питань розглядаються у навчальному курсі «Релігієзнавство».

Основною метою навчальної дисципліни «Релігієзнавство» є ознайомлення студентів із науковим підходом до трактовки релігії як складного і багатогранного суспільного явища, її місця і системи людської культури, в цілому і української зокрема. Програмою передбачено розгляд релігії в загально філософському, історичному, психологічному та інших контекстах.

Курс спрямований на розвиток наступних компетентностей студентів:

1. Загальнокультурну компетентність (надати студентам відомості про природу релігії та її основні функції, ознайомити студентів із провідними релігіями світу, історію їх виникнення, розвитку та сучасного стану);
2. Інтелектуальну компетентність (сприяти розвитку уміння використовувати отримані знання для аналізу життєвих та професійних ситуацій).
3. Компетентність самовдосконалення (сприяти виробленню студентами власної життєвої позиції щодо сучасних релігійних процесів на основі наукового розуміння релігії).

!!! Метою вивчення дисципліни «Релігієзнавство» не є навернення слухачів у будь-яку релігію!!!

Як організоване навчання у межах навчального курсу «Релігієзнавство»?

Опис дисципліни:

Дисципліна викладається для студентів першого рівня вищої освіти (бакалаврів) Для студентів денної форми навчання дисципліна викладається у I або II семестрі, протягом одного семестру і передбачає проведення 1 лекції раз у два тижні (всього 8 або 7 лекцій залежно від розкладу) і 1 практичного (семінарського) заняття раз у два тижні (всього 8 або 7 занять).

Теми курсу за змістовними модулями:

Змістовний модуль 1.

Предмет, структура і мета курсу «Релігієзнавство».

Змістовний модуль 2.

Світові релігії

Змістовний модуль 3.

Релігія та держава

Модуль 1

Тематично-календарний план курсу (денна форма навчання):

Тиждень	Кількість годин	Тема лекції	Кількість годин	Тема семінарського заняття	Графік контролю
1	2	Предмет, структура і мета курсу “Релігієзнавство”.			
2			2	Релігієзнавство як сукупність дисциплін, що вивчають релігію. Історія виникнення релігієзнавства. Зв’язок релігієзнавства з іншими науками. Складові релігієзнавства: філософія релігії; соціологія релігії; психологія релігії; історія релігії.	
3	2	Релігія як сучасне явище і складова частина духовної культури.			
4			2	Первісні форми релігійних вірувань: фетишизм, тотемізм, магія, анімізм. Еволюція релігії в період переходу до класового суспільства, перетворення її в відносно самостійну сферу духовного життя.	
5	2	Національно-локальні релігії.			
6			2	Поняття національно-локальної релігії. Ранні і пізні національні релігії, їх спільні риси й особливості.	
7	2	Буддизм як світова релігія.			
8	2		2	Основні риси і особливості світових релігій. Виникнення буддизму. Легенда про Будду. Особливості віровчення буддизму й основні його поняття: дхарма, карма, сансара, нірвана.	
9	2	Основні напрями буддизму: тхеравада, махаяна. Модернізація буддизму.			
10			2	Виникнення християнства. Історична і міфологічна школи щодо особи засновника	

				християнства. Основи християнського віровчення. Біблія - священне писання християн. Утворення християнських церков. Перетворення християнства на державну релігію Римської імперії.	
11	2	Християнство як світова релігія.			
12			2	Виникнення ісламу. Історичні передумови і джерела ісламу. Мухаммад і його роль у виникненні і подальшому розвитку ісламу.	
13	2	Іслам як світова релігія.			
14			2	Історичні передумови і джерела ісламу.	
15	2	Іслам і соціально-політичний рух у сучасну епоху.			
16			2	Особливості віровчення і культури ісламу. Коран і Сунна.	

Тематично-календарний план курсу (заочна форма навчання):

Тиждень	Кількість годин	Тема лекції	Кількість годин	Тема семінарського заняття	Графік контролів
1	2	Предмет, структура і мета курсу "Релігієзнавство".			
2	2	Релігія як сучасне явище і складова частина духовної культури. Національно-локальні релігії.	2	Релігієзнавство як сукупність дисциплін, що вивчають релігію. Історія виникнення релігієзнавства. Первісні форми релігійних вірувань: фетишизм, тотемізм, магія, анімізм. Поняття національно-локальної релігії.	

Інформаційні матеріали по курсу:

Інформація про курс розміщена на сайті Університету: <http://metod.kart.edu.ua/>

Інформаційні ресурси в інтернеті:

<http://metod.kart.edu.ua/>

<http://www.info-library.com.ua/>

<http://www.gumer.info/>

<http://www.alexandria.org.ua/>

Про що важливо пам'ятати і яких правил дотримуватись у ході вивчення дисципліни?

Умовою ефективного засвоєння змісту дисципліни і досягнення наведених результатів (набуття необхідних компетенцій) є високопрофесійна робота викладача, та наполеглива, цілеспрямована учбова діяльність студентів, яка включає різні форми роботи як під час аудиторних занять (лекцій і семінарів), так і самостійної підготовки.

Під час лекцій ефективності засвоєння матеріалу, що надається, сприяє не лише уважне слухання і кропітке ведення конспекту, але й також формулювання уточнюючих запитань, можливих критичних зауважень, спроби навести приклади, які б ілюстрували або, навпаки, ставили під сумнів, положення, що наводяться. Активна участь в коротких обговореннях, які зазвичай є природнім елементом лекцій з філософії, також є активністю, що очікується від студентів в ході вивчення ними дисципліни.

Робота на семінарських заняттях передбачає наступну активність студентів:

- підготовку доповідей і виступів на теми, означені програмою курсу;
- участь в обговоренні нагальних питань з тематики дисципліни;
- виконання індивідуальних завдань (представлення результатів есе, реферативних робіт тощо);
- участь в роботі філософського гуртка та дискусійного клубу.

Яким є порядок оцінювання результатів навчання студентів за відповідними формами організації навчального процесу?

Контроль знань у рамках навчальної дисципліни «Філософія» здійснюється з урахуванням особливостей кредитно-модульної системи, відображених у Положенні про контроль та оцінювання якості знань студентів в УкрДУЗТ (<http://kart.edu.ua/images/stories/akademiya/documentu-vnz/polojennya-12-2015.pdf>).

Згідно з Положенням про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу використовується 100-бальна шкала оцінювання. При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	<u>Відмінно</u> – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	<u>Дуже добре</u> – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	<u>Добре</u> – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	<u>Задовільно</u> - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D

	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Принципи формування оцінки:

Модульне тестування:

Оцінка формується відповідно до кількості вірних відповідей на тестові модульні питання (20 питань в тесті, кожна вірна відповідь оцінюється в 2 бали). Максимальна кількість становить 40 балів за модуль.

Поточний контроль:

Оцінка формується шляхом накопичення студентами балів за наступні види роботи і активності:

- доповіді на семінарських заняттях – передбачає розгорнуте усне викладення теоретичного матеріалу з конкретного питання, демонстрацію розуміння філософського змісту процесів, які розглядаються, самостійні висновки і рекомендації; відповіді на питання викладача і інших студентів – учасників семінару (максимальна кількість балів - 15 (мінімум 1 доповідь впродовж 1-го модуля (двох змістовних модулів));

- повідомлення на семінарських заняттях – передбачають коротке але цілісне і завершене інформування про конкретний феномен, особливість, наведення прикладу тощо (максимальна кількість балів - 10);

- участь в обговореннях, усних опитуваннях, доповнення повідомлень і доповідей, презентації результатів есе та реферативних робіт (максимальна кількість балів - 15).

Екзамен:

Студент отримує екзамен за результатами модульного 1-го та 2-го контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент становить 100 (до 60 балів поточного контролю та до 40 балів за модульне тестування). Середнє арифметичне суми модульних оцінок складає заліковий бал. Якщо студент не погоджується із запропонованими балами (у разі отримання оцінки на рівні B або D за шкалою ECTS), він може підвищити їх на екзамені, відповівши на питання з наведеного нижче списку:

1. Релігієзнавство як наука, її місце у системі гуманітарних знань
2. Релігія як суспільне явище і складова частина духовної культури
3. Історичні форми критичного аналізу релігії
4. Міфологічний і релігійний світогляди: спільне і відмінне
5. Релігійна свідомість, її сутність та форми прояву
6. Головні функції релігійного культу
7. Охарактеризуйте різні типи релігійних організацій
8. Історичні чинники виникнення світових релігій
9. Первісні вірування, їх характеристика
10. Іудаїзм як перша монотеїстична релігія
11. Конфуцій і конфуціанство в Китаї: історія і сучасність
12. Індуїзм: виникнення, розвиток, територія поширення
13. Виникнення та розвиток християнства
14. Іудаїзм та християнство
15. Біблія - священна книга християн

16. Розкол християнства на католицьку та православну конфесії
17. Православ'я на східнослов'янських теренах
18. Релігія та церква в Україні: історія і сучасність
19. Католицизм в Україні
20. Католицизм і Реформація
21. Протестантизм
22. Нетрадиційні релігії
23. Іслам: виникнення і розповсюдження
24. Коран – священна книга мусульман
25. Іслам: теорія і практика
26. Іслам: традиції і сучасність
27. Розкол в ісламі: шійїти і суніти
28. Буддизм як світова релігія
29. Філософська концепція буддизму, його морально-етичні принципи
30. Буддистський культ
31. Свобода совісті як загальнолюдська цінність
32. Конституційні гарантії і правове регулювання свободи совісті в Україні

Очікувані результати навчання

В ході навчального курсу студенти суттєво розвинуть власні знатності:

- знати походження та смутність релігії як суспільного явища;
- знати основні характеристики віровчення та культу провідних релігій світу, історію їх формування та сучасний стан;
- розуміти місце релігії в історії та культурі українського народу;
- розуміти сучасний стан взаємовідносин релігії із українським суспільством та державою.

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням: <http://kart.edu.ua/documentu-zvo-ua>

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на модульних тестуваннях та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультиватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у рефератах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, потрібно зазначити ступінь їх участі у роботі.

Інтеграція студентів з обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <http://do.kart.edu.ua/>